

**Informator maturalny
od 2005 roku**

**z języka łacińskiego
i kultury antycznej**

Warszawa 2003

**Informator opracowała Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Łodzi
w porozumieniu z Centralną Komisją Egzaminacyjną
w Warszawie.**

ISBN 83-88564-33-1

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	5
II. Podstawy prawne egzaminu	7
III. Matura 2005 w pytaniach uczniów	9
IV. Struktura i forma egzaminu	15
V. Wymagania egzaminacyjne.....	19
VI. Przykładowe arkusze i schematy oceniania.....	23
a) Arkusz I	25
b) Arkusz II.....	31
VII. Informacje (terminy, adresy)	43
Aneks – przykład ocenionej wypowiedzi pisemnej	45
Wykaz informatorów maturalnych obowiązujących od 2005 r.	51

I. WSTĘP

Oddajemy do rąk Państwa **Informator** w nadziei, że pomoże on przygotować się do egzaminu maturalnego w roku 2005 i następnych sesjach egzaminacyjnych. Znajdą w nim Państwo informacje o podstawowych aktach prawnych regulujących zasady przeprowadzania egzaminów, tekst **Standardów wymagań egzaminacyjnych** dla wybranego przedmiotu, opis struktury i formy egzaminu z przedmiotu, którego dotyczy Informator, szczegółowy opis wymagań egzaminacyjnych, przykładowe zadania egzaminacyjne oraz ich uczniowskie rozwiązania.

W rozdziałach „Matura 2005 w pytaniach uczniów” i „Informacje...” znajdą Państwo odpowiedzi na większość pytań zadawanych w związku z nową maturą. Dalsze pytania można kierować do Centralnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych, których adresy zamieszczamy.

W maju 2005 r. po raz pierwszy „Nowa Matura” stanie się egzaminem powszechnym dla absolwentów nowych liceów ogólnokształcących i profilowanych, a w latach następnych, sukcesywnie, dla absolwentów pozostałych szkół ponadgimnazjalnych. Będzie ona zatem swoistym testem sprawności i rzetelności systemu egzaminów zewnętrznych. O zasadach tego egzaminu informujemy dwa lata przed jego przeprowadzeniem. Chcemy bowiem przekazać Państwu rzetelną informację, licząc na wszelkie uwagi i komentarze, które być może wskażą na konieczność pewnych usprawnień w zasadach matury.

Sugerujemy zatem uważne zapoznanie się z **Informatorem**. Jest to ważne zarówno dla Państwa, jak i dla nas. Państwo dowiedzą się, jak będzie wyglądał egzamin, natomiast ewentualne uwagi i komentarze będą przydatne do poprawy jakości i rzetelności egzaminu oraz sposobów informowania o nim.

Państwa sukces podczas egzaminu to również nasza satysfakcja. Życzymy zatem sukcesu!

Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

II. PODSTAWY PRAWNE EGZAMINU

Podstawowym aktem prawnym wprowadzającym zewnętrzny system oceniania jest Ustawa o systemie oświaty z 1991r., wraz z późniejszymi zmianami.

Aktami prawnymi regulującymi przeprowadzanie egzaminów maturalnych są:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych (DzU z 2003 r. Nr 26, poz. 225).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (DzU z 2003 r. Nr 90, poz. 846).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 października 1999 r. w sprawie wymagań, jakim powinni odpowiadać egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych oraz warunków wpisywania i skreślania egzaminatorów z ewidencji egzaminatorów (DzU Nr 93, poz. 1071).

III. MATURA 2005 W PYTANIACH UCZNIÓW

1. Po co jest wprowadzana „Nowa Matura”?	Nowy egzamin maturalny jest wprowadzany, aby zapewnić: a) jednolitość zadań i kryteriów oceniania w całym kraju, b) porównywalność wyników, c) obiektywizm oceniania (kodowane prace maturalne, oceniane przez zewnętrznych egzaminatorów), d) konieczność zdawania tylko raz egzaminu z danego przedmiotu, zamiast odrębnie w szkole i odrębnie na uczelni.
2. Czy nowy egzamin maturalny będzie trudniejszy od starego egzaminu dojrzałości?	Nie, egzamin maturalny nie będzie trudniejszy od starego egzaminu dojrzałości, będzie inny. Otrzymane dwa lata przed egzaminem informatory pozwolą dokładnie poznać jego specyfikę.
3. Jakie są podstawowe zasady egzaminu maturalnego od roku 2005?	<ol style="list-style-type: none">1. Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności określone w <i>Standardach wymagań egzaminacyjnych</i>.2. Egzamin jest przeprowadzany dla absolwentów:<ol style="list-style-type: none">a) liceów ogólnokształcących od 2005 roku,b) liceów profilowanych od 2005 roku,c) techników od 2006 roku,d) uzupełniających liceów ogólnokształcących od 2006 roku,e) techników uzupełniających od 2007 roku.3. Egzamin jest przeprowadzany dwa razy w roku: w sesji zimowej i wiosennej.4. Egzamin składa się z części ustnej, ocenianej przez nauczycieli w szkole i części pisemnej, ocenianej przez egzaminatorów zewnętrznych.5. Wybór przedmiotu zdawanego na egzaminie nie jest zależny od typu szkoły, do której uczęszczał zdający, ani od przedmiotów nauczanych w tej szkole.6. Harmonogram przebiegu egzaminów ustala dyrektor CKE i ogłasza go na stronie internetowej CKE, nie później niż 4 miesiące przed terminem egzaminu.
4. Jakie egzaminy trzeba obowiązkowo zdawać na maturze?	<ol style="list-style-type: none">1. Obowiązkowe są trzy egzaminy z:<ol style="list-style-type: none">a) języka polskiego – w części ustnej i pisemnej,b) języka obcego nowożytnego – w części ustnej i pisemnej,c) przedmiotu wybranego przez zdającego (zdawanego tylko w części pisemnej) spośród następujących przedmiotów: biologia, chemia, fizyka i astronomia, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, matematyka, wiedza o społeczeństwie, wiedza o tańcu.2. Absolwenci szkół i oddziałów z nauczaniem języka danej mniejszości narodowej, oprócz obowiązkowych egzaminów wymienionych w punkcie 1., zdają dodatkowo egzamin z języka ojczystego w części ustnej i pisemnej.

<p>5. Z jakich przedmiotów dodatkowych można zdawać maturę?</p>	<p>Absolwent może zdawać egzamin maturalny z jednego, dwóch lub trzech przedmiotów dodatkowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) języka obcego nowożytnego, innego niż obowiązkowy – w części ustnej i pisemnej, b) języka grupy etnicznej – tylko w części ustnej lub tylko w części pisemnej lub w obu częściach, c) w części pisemnej z przedmiotów wymienionych w odpowiedzi 1c na pytanie 4., jeżeli nie wybrał ich jako przedmiotów obowiązkowych, a także z informatyki, języka greckiego i kultury antycznej, języka łacińskiego i kultury antycznej.
<p>6. Na jakim poziomie będzie można zdawać poszczególne egzaminy?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Egzamin z przedmiotów obowiązkowych może być zdawany na poziomie podstawowym lub rozszerzonym z wyjątkiem części ustnej języka polskiego, języka mniejszości narodowej, które są zdawane na jednym poziomie, określonym w standardach wymagań egzaminacyjnych. 2. Egzamin z przedmiotów dodatkowych jest zdawany na poziomie rozszerzonym, z wyjątkiem języka grupy etnicznej zdawanego w części ustnej na jednym poziomie. 3. Wyboru poziomu egzaminu w części ustnej z danego języka obcego zdający dokonuje w pisemnej deklaracji składanej przewodniczącemu szkolnego zespołu egzaminacyjnego na początku nauki w klasie maturalnej, a w części pisemnej ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w czasie trwania egzaminu. 4. Zdawanie egzaminu w części pisemnej na poziomie rozszerzonym wymaga rozwiązania zadań egzaminacyjnych zawartych w arkuszu egzaminacyjnym dla poziomu podstawowego oraz zadań egzaminacyjnych zawartych w arkuszu egzaminacyjnym dla poziomu rozszerzonego.
<p>7. Gdzie można zdawać maturę?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maturę zdaje się we własnej szkole, chyba że dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej wyznaczy inne miejsce. 2. W szczególnych wypadkach może zaistnieć konieczność zdawania części ustnej egzaminu z języków obcych poza własną szkołą (np. z powodu braku nauczycieli danego języka). 3. Zdający, którzy ukończyli szkołę w latach poprzednich lub wyrazili wolę zdawania egzaminu w innej szkole niż ukończona, są kierowani do szkoły lub ośrodka egzaminacyjnego wyznaczonego przez komisję okręgową.
<p>8. Kiedy można zdawać maturę?</p>	<p>Maturę można zdawać dwa razy w roku: w maju lub styczniu, według harmonogramu ustalonego przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.</p>

<p>9. Jakie warunki muszą być zapewnione w sali egzaminacyjnej?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sala, w której jest przeprowadzany egzamin, musi spełniać warunki określone w przepisach bhp i przepisach ppoż. 2. Przy stoliku może siedzieć wyłącznie jeden zdający. 3. Na stolikach w trakcie pisania mogą znajdować się jedynie arkusze egzaminacyjne, przybory pomocnicze i pomoce dopuszczone przez dyrektora CKE. 4. Zdający chory lub niepełnosprawny w trakcie egzaminu może mieć na stoliku leki i inne pomoce medyczne przepisane przez lekarza lub konieczne ze względu na chorobę lub niepełnosprawność. 5. Posiłki dla zdających i egzaminatorów mogą być dostępne jedynie na zewnątrz sali egzaminacyjnej poza czasem przeznaczonym na egzamin, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w pkt 4.
<p>10. Jak powinien być zorganizowany egzamin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. W skład zespołu nadzorującego przebieg egzaminu w danej sali wchodzi co najmniej trzech nauczycieli, z tym że co najmniej jeden nauczyciel powinien być zatrudniony w innej szkole. W skład zespołu nie mogą wchodzić nauczyciele danego przedmiotu oraz wychowawca zdających. 2. Egzamin pisemny przebiega zgodnie z harmonogramem określonym przez CKE. Szczegóły egzaminu z poszczególnych przedmiotów określa każdorazowo informacja zawarta w arkuszu egzaminacyjnym. Czas egzaminu liczy się od przekazania zdającym arkuszy egzaminacyjnych. 3. W czasie egzaminu pisemnego w sali egzaminacyjnej przebywają co najmniej trzej członkowie zespołu nadzorującego. 4. W czasie egzaminu zdający nie powinni opuszczać sali egzaminacyjnej. Przewodniczący zespołu może zezwolić na opuszczenie sali tylko w szczególnie uzasadnionej sytuacji, po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się zdającego z innymi osobami, z wyjątkiem osób udzielających pomocy medycznej. 5. Członkowie zespołu nadzorującego przebieg egzaminu nie mogą udzielać wyjaśnień dotyczących zadań egzaminacyjnych ani ich komentować. 6. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych przewodniczący zespołu egzaminacyjnego przerywa egzamin danej osoby i prosi o opuszczenie sali egzaminacyjnej. 7. Arkusze egzaminacyjne są zbierane po zakończeniu każdej części egzaminu.
<p>11. Ile czasu będzie trwała matura?</p>	<p>Egzamin pisemny z jednego przedmiotu będzie trwał – w zależności od przedmiotu – nie dłużej niż 3 godziny dla poziomu podstawowego i nie dłużej niż 3 godziny dla poziomu rozszerzonego. Cała sesja egzaminacyjna będzie trwała od początku maja do końca czerwca i odpowiednio od początku stycznia do końca lutego. Sesja będzie się kończyć rozdaniem świadectw dojrzałości.</p>

<p>12. Jak sprawdzane są prace i ogłaszane wyniki matury?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszczególne arkusze egzaminacyjne z każdej części egzaminu z danego przedmiotu są sprawdzane i oceniane przez egzaminatorów zewnętrznych, przeszkolonych przez okręgowe komisje egzaminacyjne i wpisanych do ewidencji egzaminatorów. 2. Wynik egzaminu jest wyrażony w procentach. 3. Wynik egzaminu z dodatkowego przedmiotu, o którym mowa w pytaniu 5. pkt c, nie ma wpływu na zdanie egzaminu, ale odnotowuje się go na świadectwie dojrzałości. 4. Komisja okręgowa sporządza listę osób, zawierającą uzyskane przez te osoby wyniki, i przesyła ją do szkoły w celu ogłoszenia.
<p>13. Kiedy egzamin maturalny uznawany jest za zdany?</p>	<p>Egzamin jest zdany, jeżeli zdający z każdego z trzech obowiązkowych egzaminów (w przypadku języków zarówno w części ustnej, jak i pisemnej), uzyskał minimum 30% punktów możliwych do uzyskania za dany egzamin na poziomie podstawowym. Warunek zdania egzaminu maturalnego dla osób zdających poziom rozszerzony jest ten sam, ponieważ każdy musi najpierw zdać egzamin na poziomie podstawowym.</p>
<p>14. Kiedy egzamin maturalny uznawany jest za niezdany?</p>	<p>Egzamin uważa się za niezdany jeżeli:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) zdający z któregośkolwiek egzaminu obowiązkowego, lub jego części ustnej lub pisemnej otrzymał mniej niż 30% punktów możliwych do uzyskania, b) w trakcie egzaminu stwierdzono, że zdający pracuje niesamodzielnie i jego egzamin został przerwany, c) w trakcie sprawdzania egzaminator stwierdził niesamodzielność rozwiązywania zadań egzaminacyjnych.
<p>15. Czy niezdanie ustnej części jednego ze zdawanych języków przerywa zdawanie dalszej części egzaminu?</p>	<p>Nie przerywa. Zdający przystępuje do kolejnych egzaminów we wcześniej ogłoszonych terminach, natomiast niezdaną część ustną danego egzaminu zdaje w wybranej sesji egzaminacyjnej.</p>
<p>16. Czy prace maturalne po sprawdzeniu będą do wglądu dla zdającego?</p>	<p>Na wniosek zdającego komisja okręgowa udostępnia do wglądu sprawdzone arkusze, w miejscu i czasie określonym przez dyrektora OKE.</p>
<p>17. Czy można powtarzać niezdany egzamin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwent, który nie zdał egzaminu z określonego przedmiotu, może przystąpić ponownie do egzaminu z tego przedmiotu w kolejnych sesjach egzaminacyjnych przez 5 lat. 2. Po upływie 5 lat od daty pierwszego egzaminu absolwent, o którym mowa w pkt 1., zdaje powtórny egzamin w pełnym zakresie. 3. Przy powtórny egzaminie z przedmiotu wybranego absolwent może wybrać inne przedmioty.

18. Czy można poprawiać wynik uzyskany na egzaminie?	Absolwent, który chce podwyższyć wynik egzaminu w części pisemnej z jednego lub kilku przedmiotów, ma prawo przystąpić ponownie do egzaminu w kolejnych sesjach.
19. Kiedy można powtórnie przystąpić do egzaminu, jeśli został on przerwany?	Absolwent, który nie przystąpił do egzaminu lub przerwał egzamin, ma prawo przystąpić do egzaminu w kolejnych sesjach egzaminacyjnych w styczniu lub maju każdego roku.
20. Kto może być zwolniony z egzaminu z danego przedmiotu?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych są zwolnieni z egzaminu z danego przedmiotu. 2. Laureatom i finalistom olimpiad uprawnienie wymienione w pkt 1. przysługuje także wtedy, gdy przedmiot nie był objęty szkolnym planem nauczania danej szkoły. 3. Osoba zwolniona z egzaminu będzie miała na świadectwie dojrzałości w rubryce danego przedmiotu wpisaną informację o uzyskanym na olimpiadzie tytule.
21. Czy – oprócz olimpiad – istnieją inne podstawy do zwolnień z egzaminu lub jego części?	Nic, poza wynikami z olimpiady, nie będzie mogło być podstawą do zwolnienia z egzaminu maturalnego.
22. Jaki wpływ na świadectwo maturalne będą miały oceny uzyskane w szkole ponadgimnazjalnej?	Oceny uzyskane w szkole ponadgimnazjalnej znajdują się na świadectwie ukończenia szkoły, natomiast na świadectwie dojrzałości będą zamieszczone tylko wyniki egzaminów maturalnych i wyniki olimpiady, o ile będą podstawą zwolnienia z danego egzaminu.
23. Czy zdawanie matury będzie konieczne, aby ukończyć szkołę?	Można nie przystąpić do matury, ponieważ nie jest ona egzaminem obowiązkowym. Jedynie te osoby, które będą chciały kontynuować naukę w wyższej uczelni, muszą zdać egzamin maturalny. Podobnie do niektórych szkół policealnych nie wystarczy świadectwo ukończenia szkoły, ale będzie wymagane świadectwo dojrzałości (np. szkoły dla pielęgniarek).
24. Na jakich zasadach zdają egzamin absolwenci niepełnosprawni?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwenci niepełnosprawni lub niesprawni czasowo przystępują do egzaminu w powszechnie obowiązujących terminach i według obowiązujących wymagań egzaminacyjnych, przy kryteriach i w formie dostosowanych do rodzaju niesprawności. 2. Za zapewnienie warunków i formy przeprowadzania egzaminu odpowiednich do możliwości zdających o specjalnych potrzebach edukacyjnych odpowiada dyrektor szkoły.

<p>25. Czy osoby z dysleksją rozwijają będą rozwiązywać inne zadania niż pozostali zdający?</p>	<p>Na poziomie maturalnym nie przewiduje się różnicowania arkuszy dla osób dyslektycznych. Możliwe będzie zastosowanie odrębnych kryteriów oceniania, stosownie do opinii z odpowiedniej poradni.</p>
<p>26. W jakich sytuacjach można złożyć odwołanie od egzaminu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jeżeli w trakcie egzaminu w części ustnej lub pisemnej nie były przestrzegane przepisy dotyczące jego przeprowadzenia, absolwent może w terminie 2 dni od daty egzaminu zgłosić zastrzeżenia do dyrektora komisji okręgowej. 2. Dyrektor komisji okręgowej rozpatruje zgłoszone zastrzeżenia w terminie 7 dni od daty ich otrzymania. 3. Rozstrzygnięcia dyrektora komisji okręgowej są ostateczne.
<p>27. Jaka będzie matura absolwentów szkół z ojczystym językiem mniejszości narodowych i uczniów szkół dwujęzycznych?</p>	<p>Absolwenci szkół lub oddziałów z językiem nauczania mniejszości narodowych oraz absolwenci szkół dwujęzycznych mogą zdawać na egzaminie przedmiot lub przedmioty w języku polskim lub odpowiednio w języku danej mniejszości narodowej, albo w danym języku obcym. Wyboru języka, w którym będzie zdawany przedmiot, absolwent dokonuje wraz z deklaracją wyboru przedmiotu, o którym mowa w pytaniu 4.</p>
<p>28. Czy absolwenci szkół mniejszości narodowych, wybierając egzamin z przedmiotów w języku ojczystym, będą rozwiązywać te same zadania co piszący maturę w języku polskim?</p>	<p>Absolwenci szkół z językiem wykładowym mniejszości narodowych, którzy zdecydują się pisać maturę w języku ojczystym, otrzymają te same arkusze egzaminacyjne co pozostali uczniowie, przetłumaczone na ich język ojczysty. Nie dotyczy to historii Polski i geografii Polski, które muszą być zdawane w języku polskim.</p>
<p>29. Czy matura zapewni dostanie się na wybrany kierunek studiów?</p>	<p>Matura nie daje gwarancji automatycznego dostania się na studia. Warunki rekrutacji na daną uczelnię ustala senat tej uczelni. Ustawa o szkolnictwie wyższym zastrzega, że uczelnie nie będą organizować egzaminów wstępnych dublujących maturę. To znaczy, jeżeli kandydat na studia zdał na maturze egzamin z wymaganego na dany wydział przedmiotu, to jego wynik z egzaminu maturalnego będzie brany pod uwagę w postępowaniu kwalifikacyjnym.</p>

IV. STRUKTURA I FORMA EGZAMINU

1. Opis egzaminu

Egzamin maturalny z języka łacińskiego i kultury antycznej ma formę pisemną i zdawany jest na jednym poziomie – rozszerzonym.

Egzamin z języka łacińskiego i kultury antycznej może być zdawany jako egzamin dodatkowy.

- a) Egzamin trwa 240 minut i składa się z dwóch części:
 - część pierwsza trwa 90 minut i zawiera:
 - temat wypracowania,
 - teksty literackie,
 - źródła ikonograficzne,
 - część druga trwa 150 minut i zawiera:
 - test leksykalno-gramatyczny,
 - test sprawdzający rozumienie czytanego tekstu łacińskiego,
 - przekład tekstu łacińskiego na język polski.
- b) Po pierwszej części egzaminu następuje przerwa.
- c) W obu częściach egzaminu zdający otrzymuje jeden arkusz egzaminacyjny: w części pierwszej arkusz I, w części drugiej arkusz II.
- d) W trakcie obu części egzaminu zdający mogą korzystać ze słownika łacińsko – polskiego oraz atlasu historycznego.

2. Szczegółowy opis egzaminu

Część pierwsza (arkusz I) egzaminu polega na napisaniu w języku polskim wypracowania na wskazany temat, z wykorzystaniem materiału tekstowego oraz ilustracyjnego zawartego w arkuszu egzaminacyjnym. Ta część egzaminu sprawdza samodzielne i twórcze zastosowanie wiedzy z zakresu kultury antycznej oraz umiejętność wskazywania związków kultury i tradycji antycznej z kulturą współczesną. Materiał tekstowy nie będzie przekraczać łącznie 1000 słów. Materiał ilustracyjny zawierać będzie maksymalnie 3 źródła ikonograficzne. Forma wypowiedzi (do wyboru): esej, rozprawka, list, komentarz.

Część druga (arkusz II) egzaminu polega na rozwiązaniu testu leksykalno-gramatycznego i testu na rozumienie czytanego tekstu oraz przekładzie na język polski jednego, wybranego spośród dwóch załączonych do arkusza oryginalnych tekstów łacińskich.

Test leksykalno-gramatyczny

Test sprawdza operatywną znajomość gramatyki łacińskiej z całego zakresu wymagań egzaminacyjnych określonych w standardach wymagań egzaminacyjnych z języka łacińskiego i kultury antycznej. Zawiera pytania zamknięte: wielokrotnego wyboru, dobierania, prawda – fałsz. Podstawowe czynności sprawdzane w teście to:

- uzupełnianie łacińskich zdań właściwą formą wyrazową,
- dopasowywanie paralelnych form,
- określanie zjawisk składniowych w zdaniu,
- dokonywanie transformacji gramatycznych,
- wyjaśnianie pojęć i terminów używanych we współczesnej polszczyźnie pochodzących z języka łacińskiego.

Test sprawdzający rozumienie czytanego tekstu łacińskiego

Zawiera pytania zamknięte. Wszystkie pytania związane są z załączonym tekstem, który stanowi fragment oryginalnego dzieła napisanego w języku łacińskim. Tekst stanowi zwartą całość niewymagającą szerszego kontekstu (w uzasadnionych przypadkach podane zostaną wyjaśnienia), ewentualne archaizmy i oboczności będą objaśnione lub zastąpione formami klasycznymi. Tekst będzie miał objętość około 110 słów.

Przykładowe typy zadań w tej części egzaminu to:

- wybór wariantów dokończenia lub uzupełnienia zdań,
- wybór zdań zgodnych z treścią tekstu,
- kwalifikowanie zdań jako zgodne i niezgodne z treścią tekstu,
- wskazywanie takiego znaczenia łacińskich wyrazów, wyrażeń lub zwrotów, w jakim wystąpiły one w tekście,
- porządkowanie informacji według kolejności występowania w tekście.

Przekład tekstu

Jest to zadanie otwarte. Zdający wybiera do tłumaczenia jeden spośród dwu oryginalnych tekstów napisanych w języku łacińskim (katalog dzieł i ich autorów zamieszczono w rozdziale „Wymagania egzaminacyjne”). Tekst dany do tłumaczenia będzie stanowić zwartą całość, niewymagającą szerszego kontekstu. Tekst będzie miał objętość około 130 słów. W uzasadnionych przypadkach podane zostaną informacje związane z kontekstem; ewentualne archaizmy i oboczności będą objaśnione lub zastąpione formami klasycznymi. W tej części egzaminu badana jest umiejętność stosowania poprawnych technik przekładu tekstu oryginalnego na język polski, zastosowania w przekładzie właściwych polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, tworzenia jednorodnego stylistycznie, spójnego wewnątrznie tekstu przekładu. Zdający może korzystać ze słownika łacińsko-polskiego.

3. Zasady oceniania arkuszy egzaminacyjnych

Zasady oceniania arkusza I

KRYTERIA		Punktacja	Ogólna liczba punktów
Rozwinięcie tematu	Zastosowanie wiedzy z kultury antycznej	0 – 5	25
	Stopień wykorzystania tekstów kultury	0 – 16	
	Prezentacja własnego stanowiska	0 – 4	
Kompozycja		0 – 2	5
Poprawność językowa i stylistyczna		0 – 3	
razem		30	30

Zasady oceniania arkusza II

Test leksykalno-gramatyczny i test sprawdzający rozumienie czytanego tekstu – za każde poprawnie rozwiązane zadanie przyznaje się liczbę punktów wymienioną obok zadania: łącznie 30 punktów.

Przekład tekstu – jak w tabeli poniżej

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punktacja	Łączna liczba punktów
Przekład zdań	Za każdą znaczącą część zdania	1	35
Poprawność językowa i stylistyczna	Trafny dobór polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, nienaganne pod względem składniowym techniki przekładu.	5	5
	Poprawny dobór polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, poprawne pod względem składniowym techniki przekładu.	3	
	Tylko w części zgodny z sensem oryginału dobór polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, tylko częściowo poprawna składnia.	1	
razem			40

V. WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

Standardy wymagań, będące podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego z języka łacińskiego i kultury antycznej, obejmują trzy obszary:

- I. Wiadomości i rozumienie
- II. Korzystanie z informacji
- III. Tworzenie informacji

W ramach każdego obszaru nazwano standardy wynikające z *Podstawy programowej* z języka łacińskiego. Przedstawiają one tylko te wiadomości i umiejętności, które będą sprawdzane na egzaminie maturalnym. Wskazują one na:

- zakres treści nauczania, na podstawie których będzie sprawdzany stopień opanowania określonej w standardzie umiejętności,
- rodzaje informacji do wykorzystania podczas egzaminu,
- rodzaje informacji do tworzenia.

Przedstawione poniżej standardy wymagań egzaminacyjnych z języka łacińskiego i kultury antycznej są dosłownym przeniesieniem fragmentu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

Standardy wymagań egzaminacyjnych

I. WIADOMOŚCI I ROZUMIENIE

Zdający zna i rozumie:

1. Gramatykę języka łacińskiego:	
W ZAKRESIE MORFOLOGII	
1) rzeczownik: formy fleksyjne rzeczowników deklinacji 1. – 5.; nieregularności w odmianie rzeczowników: filius, deus, vis, domus, Iuppiter; pluralia tantum; równozgłoskowe nazwy rzek i miejscowości z nominativus singularis na -is,	
2) przymiotnik: formy fleksyjne przymiotników deklinacji 1. – 3.; regularne, nieregularne i opisowe stopniowanie przymiotników,	
3) zaimek: formy fleksyjne i zasady użycia zaimków osobowych, dzierżawczych, wskazujących, określających, względnych, pytających, zwrotnych, nieokreślonych; formy i zasady użycia przymiotników zaimkowych,	
4) liczebnik: liczebniki główne i porządkowe,	
5) przysłówki: zasady tworzenia przysłówków od przymiotników deklinacji 1. – 3.; zasady regularnego i nieregularnego stopniowania	

<p>przysłówków, 6) czasownik: formy podstawowe czasowników; strona czynna i bierna we wszystkich czasach w indykatiwie i koniunktiwie; infinitivus activi i passivi praesentis, perfecti, futuri; imperativus praesentis activi i passivi; participia: participium praesentis activi, participium perfecti passivi, participium futuri activi, participium futuri passivi (gerundivum); gerundium; supinum; czasowniki nieregularne: „sum” i złożenia; „eo” i złożenia; „volo”, „nolo”, „malo”; „fero”; „fio”; „odi”, „memini”, „coepi”; verba deponentia i semideponentia, verba defectiva; gramatyczna kategoria czasu oraz trybu (funkcje koniunktiwu),</p>	
W ZAKRESIE SKŁADNI	
<p>7) części zdania: podmiot, orzeczenie (proste i złożone), przydawka (przymiotnikowa, dopełniaczowa, przyimkowa), dopełnienie (bliższe i dalsze), okolicznik, 8) związki składniowe w zdaniu: związek zgody, związek rekcji, w tym rekcja czasowników, przyimków, liczebnika milia, związek przynależności, 9) funkcje komunikatywne zdań (zdanie oznajmujące, pytajne, rozkazujące), struktura składniowa zdania w stronie czynnej i biernej, w tym z deponentiami jako orzeczeniami, 10) funkcje składniowe i semantyczne rzeczownika w poszczególnych przypadkach (tzw. składnia przypadków), 11) funkcje składniowe i semantyczne nieosobowych form czasownika (infinitivus, participium, gerundium, supinum), 12) konstrukcje składniowe charakterystyczne dla łaciny (accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, ablativus absolutus, coniugatio periphrastica activa, coniugatio; periphrastica passiva, accusativus duplex, nominativus duplex, dativus possessivus; składnia nazw miast), 13) sposoby wyrażania przeczenia, consecutio temporum, 14) budowę zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie.</p>	
2. Kulturę i tradycję antyczną – w zakresie wspólnym dla obu języków:	
<p>1) religię i mitologię: mity Greków i Rzymian; wierzenia religijne Greków i Rzymian, kult i obrzędowość, genezę teatru i igrzysk olimpijskich; początki chrześcijaństwa, 2) architekturę i sztukę: grecką architekturę sakralną (porządki architektoniczne); rzeźbę grecką okresu klasycznego i hellenistycznego; malarstwo wazowe;</p>	

- architekturę Rzymu – sakralną, użyteczności publicznej, kommemoratywną,
- 3) filozofię i historię nauki w starożytności: główne kierunki filozoficzne i ich najwybitniejszych przedstawicieli: jońska filozofia przyrody, sofisci, Sokrates, Platon, Arystoteles, kierunki okresu hellenistycznego (epikureizm, stoicyzm, sceptycyzm, cynizm), filozofię w Rzymie; antyczne centra naukowe (Ateny, Aleksandria); najważniejsze wynalazki i osiągnięcia naukowe starożytności,
 - 4) życie polityczne i obywatelskie Greków i Rzymian: formy sprawowania władzy (demokracja ateńska, ustrój polityczny Sparty, tyrania, monarchia, republika, dyktatura, pryncypat i cesarstwo rzymskie), instytucje i urzędy państwowe, podstawowe pojęcia związane z armią grecką i rzymską, strukturę społeczną mieszkańców Grecji i Rzymu (prawa i obowiązki obywateli, niewolnictwo),
 - 5) literaturę (i gatunki literackie) oraz jej najwybitniejszych przedstawicieli: epos (Homer, Wergiliusz), lirykę (Safona, Alkajos, Archiloch, Tyrtajos, Anakreont, Katullus, Owidiusz, Horacy), sielankę (Teokryt, Wergiliusz), satyrę (Horacy), tragedię (Ajschylos, Sofokles, Eurypides), komedię (Arystofanes, Menander, Plaut), historiografię grecką (Herodot) i rzymską (Liwiusz, Tacyt), retorykę i jej najwybitniejszych przedstawicieli (Demostenes i Cyceon), epistolografię (Cyceon, Seneka, Pliniusz Młodszy), początki piśmiennictwa chrześcijańskiego (antyczne przekłady Biblii, autorów polsko – łacińskich: Janicki, Kochanowski, Sarbiewski),
 - 6) życie codzienne Greków i Rzymian: rodzinę i dom (prawa rodziców i prawa dzieci, nazwisko Rzymianina, uroczystości rodzinne: urodziny, ślub, pogrzeb, domy mieszkalne, dzień powszedni Rzymianina), szkołę i wychowanie (kalokagatia – ideał wychowania ateńskiego, wychowanie spartańskie, etapy kształcenia w Rzymie); rozrywki i życie towarzyskie, widowiska teatralne i cyrkowe, termy; przyjęcia i zabawy,
 - 7) historię i geografię Grecji: warunki naturalne i krainy geograficzne, kulturę minojską i mykeńską, Wielką Kolonizację i jej zasięg terytorialny, najważniejsze konflikty polityczne i militarne: wojny perskie, wojna peloponeska, wojny z Macedonią, podboje Aleksandra Wielkiego, utratę niepodległości,
 - 8) historię i geografię Rzymu: rolę Lacjum i Etrurii w rozwoju cywilizacji rzymskiej; konflikty zewnętrzne: wojny punickie, podboje Cezara, zasięg terytorialny imperium i zarząd prowincjami, konflikty wewnętrzne: walki plebejuszy z patrycjuszami, dyktaturę Sulli, powstanie Spartakusa, triumwiraty i wojny domowe w I wieku p.n.e., prześladowania chrześcijan i edykt mediolański, podział cesarstwa, upadek Cesarstwa Zachodniego, najazdy barbarzyńców.

II. KORZYSTANIE Z INFORMACJI

Zdający umie:

- 1) stosować wiedzę o gramatyce i leksyce łacińskiej do:
 - a) rozpoznawania form morfologicznych,
 - b) określania funkcji i zastosowania składniowego form morfologicznych,
 - c) dokonywania prostych transformacji gramatycznych,
 - d) klasyfikowania zdań podrzędnych,
 - e) identyfikowania charakterystycznych dla łaciny konstrukcji składniowych,
 - f) wyjaśniania pojęć i terminów w języku polskim, mających źródło w łacinie,
- 2) odczytywać oryginalny tekst, czyli:
 - a) wyszukiwać informacje szczegółowe,
 - b) rozpoznawać funkcję poszczególnych elementów tekstu oraz związków między nimi,
- 3) tłumaczyć tekst, czyli:
 - a) rozpoznawać ogólny sens tekstu,
 - b) oddać w przekładzie ogólny charakter i funkcję tłumaczonego tekstu,
 - c) stosować poprawne techniki przekładu łacińskich struktur morfologicznych, składniowych, zdaniowych, ponadzdaniowych,
 - d) znajdować właściwe polskie odpowiedniki leksykalne dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych,
 - e) redagować spójny i poprawny stylistycznie przekład.

III. TWORZENIE INFORMACJI

Zdający potrafi interpretować przekazy kulturowe i tworzyć tekst własny, czyli:

- 1) analizować i syntezować treści zawarte w materiale źródłowym,
- 2) selekcjonować posiadane wiadomości i wykorzystywać je do wykonania zadania,
- 3) integrować wiedzę z różnych dziedzin,
- 4) wyrażać i uzasadniać swój punkt widzenia, opinię,
- 5) redagować wypowiedź, przestrzegając treściowych i formalnych zasad organizacji tekstu,
- 6) formułować wypowiedź zgodnie z zasadami poprawności językowej.

Z ustawowych zapisów wynika, że informator powinien zawierać także opis zakresu egzaminu.

Egzamin sprawdza stopień opanowania przez zdającego wiadomości i umiejętności w zakresie:

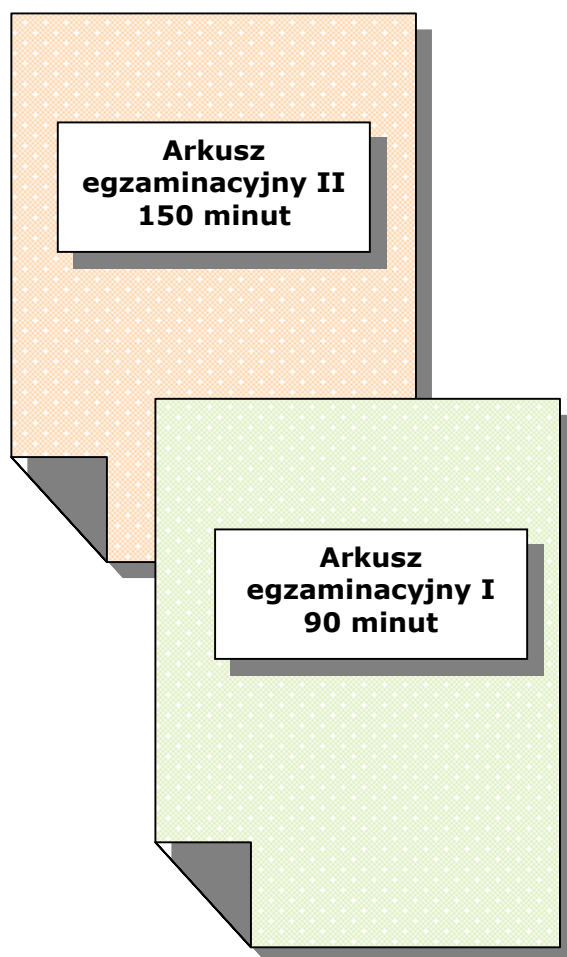
- operatywnej znajomości gramatyki łacińskiej,
- rozumienia oryginalnego tekstu pisanego,
- tłumaczenia tekstu (tworzenia poprawnego merytorycznie i formalnie przekładu dzieła oryginalnego na język polski),
- interpretacji przekazów kultury antycznej (literackich i ikonograficznych).

Ponieważ niektóre zadania maturalne będą zredagowane w odniesieniu do tekstów oryginalnych, chcemy poinformować, że fragmenty tekstów do tłumaczenia na język polski pochodzą będą z dzieł autorów starożytnych zawartych w „Katalogu autorów i tekstów”, zamieszczonym niżej.

Katalog autorów i tekstów

Gajusz Juliusz Cezar	<i>O wojnie galijskiej</i> <i>O wojnie domowej</i>	
Nepos	<i>Żywoty</i>	
Marek Tulliusz Cynceron	Mowy:	<i>Przeciwko Katylinie</i> <i>W obronie Archiasza</i> <i>Przeciwko Werresowi</i> <i>W obronie Sestiusza</i>
	Traktaty:	<i>O przyjaźni</i> <i>O starości</i> <i>O państwie</i> <i>O obowiązkach</i> <i>O mówcy</i> <i>Rozmowy tuskulańskie</i>
		<i>Listy (wybór) Ad Atticum</i> <i>Ad Familiares</i> <i>Ad Quintum</i>
Liwiusz	<i>Historia (księgi I, XXI, XXII)</i>	
Seneka	<i>Listy moralne do Lucyliusza</i>	
Katullus	<i>Pieśni (wybór)</i>	
Horacy	<i>Pieśni (wybór)</i> <i>Sztuka poetycka</i>	
Wergiliusz	<i>Eneida</i>	
Owidiusz	<i>Metamorfozy</i> <i>Żale</i>	

VI. PRZYKŁADOWE ARKUSZE I SCHEMATY OCENIANIA

Miejsce
na naklejkę
z kodem

(Wpisuje zdający przed
rozpoczęciem pracy)

--	--	--

KOD ZDAJĄCEGO

MKL-W3A1P-021

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO I KULTURY ANTYCZNEJ

ARKUSZ I

MAJ
ROK 2005

Arkusz I
(dla poziomu rozszerzonego)

Czas pracy 90 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Proszę sprawdzić, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 3 strony. Ewentualny brak należy zgłosić przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pracę trzeba napisać czytelnie.
3. Proszę pisać tylko w kolorze niebieskim lub czarnym; nie pisać ołówkiem.
4. Nie wolno używać korektora.
5. Błędne zapisy należy wyraźnie przekreślić.
6. Podczas egzaminu można korzystać ze słowników.
7. Wszelkie notatki należy sporządzać tylko w brudnopisie, który nie będzie oceniany.
8. Do ostatniej kartki arkusza dołączona jest **karta odpowiedzi**, którą **wypełnia egzaminator**.

Za opracowanie tematu
można otrzymać
30 punktów

Życzymy powodzenia!

(Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Zadanie 1. (30 pkt)

Na podstawie zamieszczonych fragmentów utworów pisarzy starożytnych i nowożytnych, treści zawartych w materiale ikonograficznym oraz wiedzy z kultury antycznej przedstaw zarys mitu o Prometeuszu, jego symbolikę i wyjaśnij, w czym tkwi fenomen niesłabnącej popularności tego mitu.

MATERIAŁ TEKSTOWY

Ajschylos, *Prometeusz w okowach*

Przemoc

„(...) Za taką przewinę
zapłacić musi bogom, srogą ponieść karę –
by się nauczył Zeusa znosić panowanie (...)” (w. 8-10)

Prometeusz

„(...) Zeus (...)
Nieszczęsnego rodu ludzkiego w rachubę
zgoła nie brał, lecz całe chciał wyniszczyć plemię
do szczytu i na miejsce jego zasiać nowe.” (w.236-242)
„(...) jeschcem ogniem ich obdarzył. (...)
Z niego zaś kunsztów mnogich zrodzi się nauka.” (w. 257 -263)

„(...) Jam wszystko, co się potem stało, naprzód wiedział
Zbłądziłem, bom chciałem zbłądzić, zaprzeczać nie myślę;
pomoc niosąc śmiertelnym, sam popadłem w nędzę.”(w. 274-276)

„Butny jest, zadufany w sobie Zeus – a jednak
przyjdzie nań czas pokory i strachu (...)
I nie masz, kto by z bogów ocalenia drogę,
Prócz mnie, wskazać mu zdołał (...)

Przodownica Chóru

„Nie lękasz się rzucić tak zuchwałe słowa?
(...) A jeśli jeszcze sroższą ześle ci udrękę?” (w. 941-943)

Prometeusz

Wiedz, iż dla mnie Kronida mniej niżli nic znaczy.” (w. 946-947)

Adam Mickiewicz, *Dziady, III* scena II *Improwizacja*

Konrad

Ja kocham cały naród! - objąłem w ramiona
Wszystkie przeszłe i przyszłe jego pokolenia, (...) w. 109-110

„Ja i Ojczyzna to jedno.
Nazywam się Milion- bo za miliony
Kocham i cierpię katusze.(...)
Czuję całego cierpienia narodu (...).”
a Ty mądrze i wesoło
Zawsze rządysz,
Zawsze sądzisz,
I mówią, że Ty nie błędzisz! „(w.260-269)

(...) Odezwij się, bo strzelę przeciw Twej naturze;
Jeśli jej w gruzy nie zburzę,
To wstrząsnę całym państw Twoich obszarem; (...)
Krzyknę, żeś Ty nie ojcem świata, ale...

(głos diabła)

Carem!” (w. 309-315)

Zbigniew Herbert *Stary Prometeusz*

Pisze pamiętniki. Próbuje w nich wyjaśnić miejsce bohatera w systemie konieczności, pogodzić sprzeczne z sobą pojęcie bytu i losu.

Ogień buzuje wesoło na kominku, w kuchni krząta się żona.(...) Przygotowanie do kolacji, na którą ma przyjść miejscowy proboszcz i aptekarz najbliższy teraz przyjaciel Prometeusza.

Ogień buzuje na kominku. Na ścianie wypchany orzeł i list dziękczynny tyrana Kaukazu, któremu dzięki wynalazkowi Prometeusza udało się spalić zbuntowane miasto.

Prometeusz śmieje się cicho. Jest to teraz jego jedyny sposób wyrażenia niezgody na świat.

MATERIAŁ IKONOGRAFICZNY

Peter Paul Rubens i Frans Snyders
Prometeusz skowany, 1611-1612

Prometeusz
Rycina XVI w.

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 25 punktów)

	Punktacja
Wykorzystując załączone teksty kultury i posiadaną wiedzę z kultury antycznej uczeń:	
1. wyjaśnia mitologiczne znaczenie terminu „tytan”,	1
2. dostrzega i wymienia wynikające z tego implikacje (był bogiem, był nieśmiertelny, starszy od Zeusa, należał do pierwszego – starszego pokolenia bogów),	1
3. wyjaśnia znaczenie imienia „Prometeusz”: „myślący do przodu”,	1
Interpretując fragmenty tragedii Ajschylosa <i>Prometeusz w okowach</i>:	
4. przedstawia sylwetkę Prometeusza,	1
5. wymienia dobrodziejstwa Prometeusza (obrona człowieka przed unicestwieniem przez Zeusa, ogień),	1
5.1. określa ich znaczenie dla ludzi (ogień umożliwiający przetrwanie, ochronę przed mrozem i dzikimi zwierzętami)	1
6. dostrzega aspekt cywilizacyjny czynu Prometeusza (przejście od stanu zwierzęcego do stanu ludzkiego, rozwój rzemiosła, wynalazki),	1
7. zauważa związek przyczynowo – skutkowy między dobrodziejstwem Prometeusza dla ludzi a konsekwencjami dla niego samego – karą),	1
8. dostrzega, że Prometeusz – działając w interesie człowieka – dobrowolnie i świadomie narażał się na gniew Zeusa (posiadał dar wieszczcy),	1
8.1. dostrzega istotę tragizmu i heroizmu, wynikającą z jego postawy,	1
9. interpretuje motywy jego czynu: miłość do ludzi, odpowiedzialność za stworzonego przez siebie człowieka,	1
10. określa istotę winy w stosunku do Zeusa,	1
10.1. zwraca uwagę na niesubordynację tytana, jego butę, pychę,	1
10.2. interpretuje postawę tytana wobec Zeusa,	1
10.3. rozważa problem granicy posłuszeństwa wobec władcy i ustanowionych przez niego praw,	1
11. wyjaśnia zapowiedź Prometeusza: <i>przyjdzie nań czas pokory i strach</i> .	1
Interpretując obraz P.P. Rubensa <i>Prometeusz w okowach</i>:	
12. dostrzega charakterystyczne elementy (orzeł, kajdany na nadgarstku Prometeusza, które kojarzy z karą wymierzoną Prometeuszowi przez Zeusa,	1
13. opisuje sposób i miejsce odbywania kary (wyjaśnia rolę orła w micie).	1
Interpretując rycinę <i>Prometeusz</i>:	
14. zauważa charakterystyczne elementy (orzeł, skała, więzy),	1
15. interpretuje powody modyfikacji w wyglądzie zewnętrznym postaci Prometeusza,	1
16. porównuje przedstawienie tytana na rycinie z przedstawieniem go na obrazie Rubensa,	1
16.1. zauważa różnice w sposobie ujęcia tego samego motywu przez różnych artystów.	1
Interpretując fragmenty <i>Improwizacji z III części Dziadów</i>:	
17. zwraca uwagę na inspirującą rolę mitu w kreacji bohatera III części <i>Dziadów</i> ,	1
18. charakteryzuje sylwetkę Konrada,	1
18.1. zauważa podobieństwa między postawą bohatera romantycznego (Konrada) i Prometeusza,	1
19. porównuje istotę buntu obu bohaterów przeciwko Bogu i władcy,	1
20. objaśnia istotę postawy prometejskiej,	1

Interpretując wiersz Zbigniewa Herberta *Stary Prometeusz*:

21. zauważa znaczące słowa – klucze: ogień, orzeł,	1
21.1. interpretuje ich rolę i ich symboliczną wymowę,	1
22. dostrzega aluzje do mitu o Prometeuszu (np. „miejsce bohatera w systemie konieczności”, „list dziękczynny tyrana Kaukazu”, „sposób wyrażania niezgody na świat”),	1
23. zwraca uwagę na relatywną wartość wynalazków Prometeusza,	1
23.1. uogólniając zwraca uwagę na relatywność wielu czynów i dóbr (ogień to życie – dobrodziejstwo, przetrwanie, rozwój, dobro; ogień to śmierć – zło, zagłada, narzędzie walki, przemocy,	1
24. rozumie i komentuje tytuł <i>Stary Prometeusz</i> ,	1
25. zestawia i porównuje postawy bohatera wiersza i mitycznego tytana wobec „systemu konieczności” (życia), np. Prometeusz Ajschylosa buntuje się, otwarcie się przeciwstawia i ponosi konsekwencje; Prometeusz Herberta – po cichu, dla siebie i bez konsekwencji,	1
26. zestawia konformizm bohatera Herberta i bezkompromisowość mitycznego Prometeusza,	1
27. interpretuje dewaluację wartości prometejskich,	1
28. zauważa ironię Herberta,	1
29. rozważa przyczyny różnicy w postawach ludzi wobec tyranii i niesprawiedliwości.	1
30. Wnioski: fenomen niesłabnącej popularności mitu o Prometeuszu tkwi w skumulowaniu wokół jego postaci problemów (natury moralnej, prawnej, politycznej, filozoficznej, egzystencjalnej, estetycznej), które mają wymiar ponadczasowy, uniwersalny, ogólnoludzki. Są to problemy rozważające wartości, które z istoty swej nie są absolutne, raz na zawsze ustalone, których ambiwalentne, względne, niejednoznaczne. Z ich istoty wynika ich nieprzemijająca atrakcyjność, ważność, żywotność.	0-6
Np.	
30.1. bunt jednostki przeciw przemocy i tyranii,	(1)
30.2. poświęcenie dla ludzkości, narodu, idei,	(1)
30.3. godność jednostki ludzkiej w obliczu zniewolenia i zagrożenia,	(1)
30.4. potrzeba wiary w altruizm,	(1)
30.5. prawo człowieka do samorealizacji,	(1)
30.6. odpowiedzialność za własną pracę (dzieło).	(1)
31. Opinie (interpretacje) własne, ale wynikające z analizy tekstów.	1
32. Argumentacja opinii własnych.	1

II. KOMPOZYCJA PRACY

1. Funkcjonalna wobec tematu, spójna wewnętrznie,	2
2. uporządkowana, spójna.	1

III. POPRAWNOŚĆ JEZYKOWA I STYLISTYCZNA.

1. Poprawna, ujednolicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia; żywy i zgodny z zastosowaną formą styl, bogate słownictwo,	3
2. poprawna składnia i frazeologia (nieliczne błędy), zgodna z normą fleksja i ortografia (nieliczne błędy), zgodny z zastosowaną formą styl, wystarczająca leksyka,	2
3. wypowiedź komunikatywna mimo schematycznej i często niezgodnej z normą składni, dopuszczalne błędy ortograficzne, widoczne schematy językowe.	1

Miejsce
na naklejkę
z kodem

(Wpisuje zdający przed
rozpoczęciem pracy)

--	--	--

KOD ZDAJĄCEGO

MKL-W2A1P-021

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO I KULTURY ANTYCZNEJ

Arkusz II
(dla poziomu rozszerzonego)

Czas pracy 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Proszę sprawdzić, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 8 stron. Ewentualny brak należy zgłosić przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Proszę uważnie czytać wszystkie polecenia.
3. Odpowiedzi należy zapisać czytelnie w miejscu na to przeznaczonym.
4. Proszę pisać tylko w kolorze niebieskim lub czarnym; nie pisać ołówkiem.
5. Nie wolno używać korektora.
6. Błędne zapisy należy wyraźnie przekreślić.
7. Wszelkie notatki należy sporządzać tylko w brudnopisie, który nie będzie oceniany.
8. Podczas egzaminu można korzystać ze słowników.
9. Do ostatniej kartki arkusza dołączona jest **karta odpowiedzi**, którą **wypełnia egzaminator**.

Życzymy powodzenia!

ARKUSZ II

MAJ
ROK 2005

Za rozwiązanie
zadań z tego arkusza
można uzyskać
łącznie 70 pkt

(Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

TEST LEKSYKALNO-GRAMATYCZNY

W zadaniach od 2. do 7. zakreśl jedną poprawną możliwość (A,B,C,D) uzupełnienia zdań.

Zadanie 2. (1 pkt)

Bonus oratoranimos audientium movet.

- A. dicenda
- B. dicendo
- C. dicendi
- D. dicere

Zadanie 3. (1 pkt)

Urbs vestrapulcherrima esse potest.

- A. omnes
- B. omne
- C. omnia
- D. omnium

Zadanie 4. (1 pkt)

In proverbio est:.....est canis vivus leone mortuo.

- A. optimus
- B. meliore
- C. melior
- D. bonus

Zadanie 5. (1 pkt)

Valde te rogo, ut diligenter

- A. audires
- B. audias
- C. audies
- D. audiveris

Zadanie 6. (1 pkt)

Omnis civitas nostra in sedecim divisa est.

- A. pagorum
- B. pagos
- C. pagis
- D. pagum

Zadanie 7. (1 pkt)

Gallorum legati ad imperatorem venerunt.

- A. gratulatum
- B. gratulatus
- C. gratulatu
- D. gratulate

Zadanie 8. (5 pkt)

Uzupełnij poniższą tabelkę, przyporządkowując kolejnym zdaniom podrzędnym (1.,2.,3.,4.,5.) litery odpowiadające nazwom, które określają typ zdania A,B,C,D,E,F.

1. Si ibi te esse scivissemus, ad te ipsi venissemus.
2. Hoc mihi placuit, quia tibi placuit.
3. Romani antiqui Athenas adveniebant, ut philosophos audirent.
4. Quamquam in urbe manes, tamen numquam ad me accedis.
5. Cum munera gladiatoria essent, gladiatores in amphiteatro gladiis pugnabant.

- A. Zdanie przyzwalające.
- B. Zdanie czasowe.
- C. Zdanie przyczynowe.
- D. Zdanie warunkowe.
- E. Zdanie celowe.
- F. Zdanie skutkowe.

Numer zdania	Litera oznaczająca typ zdania
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

W zadaniach od 9. do 12. zakresł jedną możliwość (A,B,C,D) poprawnego uzupełnienia zdania, tak aby zachować znaczenie zdania wyjściowego.

Zadanie 9. (1 pkt)

Urbs thermas pulchras habet.

Urbi

- A. thermae pulchrae habent.
- B. thermas pulchras habent.
- C. thermis pulchris sunt.
- D. thermae pulchrae sunt.

Zadanie 10. (1 pkt)

Leonem bestiarum regem putamus.
.....putatur.

- A. Leo regem bestiarum
- B. Leonem rex bestiarum
- C. Leo rex bestiarum
- D. Leo rege bestiarum

Zadanie 11. (1 pkt)

Spartacus in primo agmine dimicans occisus est.
Scivistis Spartacum in primo agmine dimicantem

- A. occisum est.
- B. occidisse.
- C. occisum esse.
- D. occisi esse.

Zadanie 12. (1 pkt)

Homines carmina poetarum legere debent. Hominibus carmina poetarum

- A. ad legendi sunt.
- B. lecta sunt.
- C. legenda sunt.
- D. lecta erant.

ROZUMIENIE TEKSTU CZYTANEGO

Przeczytaj poniższy tekst.

C.I.Caesar, *De bello Gallico* V,6-7

Erat una cum ceteris Dumnorix Haeduus, de quo a nobis antea dictum est. (Caesar) hunc secum habere in primis constituerat, quod eum cupidum rerum novarum, cupidum imperii, magni animi, magnae inter Gallos auctoritatis cognoverat.

Accedebat huc, quod iam in concilio Haeduorum Dumnorix dixerat sibi a Caesare regnum civitatis deferri. Quod dictum Haedui graviter ferebant (...). Id factum ex suis hospitibus Caesar cognoverat. Ille (Dumnorix) omnibus primo precibus petere contendit, ut in Gallia relinqueretur, partim quod insuetus navigandi mare timeret, partim quod religionibus impediri sese diceret. Posteaquam id obstinate sibi negari vidit, omni spe impetrandi adempta, principes Galliae sollicitare, sevocare singulos hortarique coepit, uti in continenti remanerent (...).

Dumnorix, Dumnorigis – Dumnoryks, wódz Eduów

Haedui, Haeduorum – Eduowie, jedno z najpotężniejszych plemion Galii.

W zadaniach od 13. do 17., na podstawie informacji zawartych w tekście, zakreśl tę z czterech możliwości (A,B,C,D) dokończenia zdań, która jest zgodna z treścią tekstu.

Zadanie 13. (2 pkt)

Cezar postanowił zatrzymać przy sobie Dumnoryksa, gdyż poznał go jako człowieka

- A. tchórzliwego.
- B. przebiegłego.
- C. godnego zaufania.
- D. żadnego władzy.

Zadanie 14. (2 pkt)

Na zgromadzeniu Eduów Dumnoryks powiedział, że Cezar

- A. powierzył mu władzę królewską w państwie.
- B. nie będzie ingerował w sprawy Eduów.
- C. zamierza zmusić Eduów do posłuszeństwa.
- D. nie powierzył mu władzy królewskiej w państwie.

Zadanie 15. (2 pkt)

O wydarzeniu tym Cezar dowiedział się od swoich

- A. legatów.
- B. wrogów.
- C. przyjaciół.
- D. szpiegów.

Zadanie 16. (2 pkt)

Początkowo Dumnoryks błagał, aby mógł pozostać w Galli, ponieważ

- A. jest potrzebny w państwie.
- B. obawia się morza.
- C. nie może opuścić rodziny.
- D. nie lubi podróżować.

Zadanie 17. (2 pkt)

Dumnoryks zaczął podburzać galijskich wodzów i nakłaniać, by

- A. pozostali na łądzie.
- B. wzięli udział w wyprawie.
- C. poprosili sąsiadów o pomoc.
- D. wysłali do Cezara posłów.

W zadaniach od 18. do 22. zakreśl to znaczenie słowa spośród czterech możliwych (A,B,C,D), w jakim wystąpiło ono w tekście.

Zadanie 18. (1 pkt)

constituere...

- A. umieścić
- B. zbudować
- C. uporządkować
- D. postanowić

Zadanie 19. (1 pkt)

animus...

- A. pogląd
- B. nastrój
- C. odwaga
- D. życzenie

Zadanie 20. (1 pkt)

auctoritas...

- A. znaczenie
- B. wzór
- C. rada
- D. uchwała

Zadanie 21. (1 pkt)

deferre...

- A. strącić
- B. powierzyć
- C. oskarżyć
- D. zanieść

Zadanie 22. (1 pkt)

princeps...

- A. wnioskodawca
- B. założyciel
- C. twórca
- D. przywódca

PRZEKŁAD TEKSTU

Zadanie 23. (40 pkt)

Dokonaj przekładu na język polski jednego z dwóch podanych niżej fragmentów dzieł autorów klasycznych.

Tekst nr 1

C. I. Caesar, *Commentarii de bello Gallico* I 26

Diutius cum sustinere nostrorum impetus non possent, alteri se, (...) in montem receperunt, alteri ad impedimenta et carros suos se contulerunt. Nam hoc toto proelio, cum ab hora septima ad vesperum pugnatum sit, adversum hostem videre nemo potuit. Ad multam noctem etiam ad impedimenta pugnatum est, propterea quod pro vallo carros obiecerant et e loco superiore in nostros venientes tela coiciebant et nonnulli inter carros rotasque mataras ac tragulas subiciebant nostrosque vulnerabant. Diu cum esset pugnatum, impedimentis castrisque nostri potiti sunt. Ibi Orgetorigis filia atque unus e filiis captus est. Ex eo proelio circiter hominum milia CXXX superfuerunt eaque tota nocte continenter ierunt. Nullam partem noctis itinere intermisso in fines Lingonum die quarto pervenerunt, cum et propter vulnera militum et propter sepulturam occisorum nostri triduum morati eos sequi non potuissent. Caesar ad Lingones litteras nuntiosque misit, ne eos frumento neve alia re iuvarent.

Alteri.....alteri – tu: Helwetowie, sprzymierzeńcy Helwetów.

Orgetorix, igis – naczelnik plemienia Helwetów.

Lingones, um – Lingonowie, szczerp w Galii. Nie brali udziału w walce Gallów przeciw Cezarowi.

Helvetii, orum – jedno z głównych plemion celtyckich walczące z Cezarem.

Tekst nr 2

M. T. Cicero, *Pro Archia poeta*, III 5

Nam ut primum ex pueris excessit Archias atque ab iis artibus, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, se ad scribendi studium contulit, primum Antiochiae – nam ibi natus est loco nobili, - celebri quondam urbe et copiosa atque eruditissimis hominibus liberalissimisque studiis affluentibus, celeriter antecellere omnibus ingenii gloria coepit. Post in ceteris Asiae partibus cunctaeque Graeciae sic eius adventus celebrabantur, ut famam ingenii exspectatio hominis, exspectationem ipsius adventus admiratioque superaret. Erat Italia tum plena Graecarum artium ac disciplinarum studiaque haec et in Latio vehementius tum colebantur quam nunc eisdem in oppidis et hic Romae propter tranquillitatem rei publicae non neglegebantur. Itaque hunc et Tarentini et (...) Neapolitani civitate ceterisque praemiis donaverunt, et omnes, qui aliquid de ingeniis poterant iudicare, cognitione atque hospitio dignum existimaverunt. Hac tanta celebritate famae cum esset iam absentibus notus, Romam venit Mario consule et Catulo.

Archias, ae – Aulus Licinius Archias – Aulus Licyniusz Archiasz, poeta grecki II/I w. p.n.e.

Antiochia, ae – miasto w Azji Mniejszej.

Tarentinus, i – mieszkaniec Tarentu, Tarentyńczyk.

Neapolitanus, i – mieszkaniec Neapolu.

Caius Marius – Gajusz Mariusz, konsul w roku 102 p.n.e.

Quintus Lutatius Catulus – Kwintus Lutacjusz Katulus konsul w roku 102 p.n.e.

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

ARKUSZA II

Test leksykalno-gramatyczny (odpowiedzi)

- Zadanie 2. *dicendo*
 Zadanie 3. *omnium*
 Zadanie 4. *melior*
 Zadanie 5. *audias*
 Zadanie 6. *pagos*
 Zadanie 7. *gratulatum*
 Zadanie 8.

Numer zdania	Nazwa określająca typ zdania
1.	<i>zdanie warunkowe</i>
2.	<i>zdanie przyczynowe</i>
3.	<i>zdanie celowe</i>
4.	<i>zdanie przyzwalające</i>
5.	<i>zdanie czasowe</i>

- Zadanie 9. *thermae pulchrae sunt*
 Zadanie 10. *leo rex bestiarum*
 Zadanie 11. *occisum esse*
 Zadanie 12. *legenda sunt*

Test leksykalno-gramatyczny		
Nr zadania	Odpowiedź	Punkty
2.	B	1
3.	D	1
4.	C	1
5.	B	1
6.	B	1
7.	A	1
8.	1D, 2C, 3E, 4A, 5B	5
9.	D	1
10.	C	1
11.	C	1
12.	C	1
Razem:		15

Rozumienie tekstu czytane (odpowiedzi)

Zadanie 13. *żądne go władzy*

Zadanie 14. *powierzył mu władzę królewską w państwie*

Zadanie 15. *przyjaciół*

Zadanie 16. *obawia się morza*

Zadanie 17. *pozostali na lądzie*

Zadanie 18. *postanowić*

Zadanie 19. *odwaga*

Zadanie 20. *znaczenie*

Zadanie 21. *powierzyć*

Zadanie 22. *przywódca*

rozumienie tekstu czytane		
Nr zadania	Odpowiedź	Punkty
13.	D	2
14.	A	2
15.	C	2
16.	B	2
17.	A	2
18.	D	1
19.	C	1
20.	A	1
21.	B	1
22.	D	1
Razem:		15

Przekład tekstu oryginalnego

UWAGA: za przekład można przyznać maksymalnie 40 punktów.

Przekład tekstu nr 1 – C.I. Caesar, <i>Commentarii de bello Gallico</i> , I 26			
Lp.	Zdanie	Punktacja	
		częstkowa	maksymalna
1	Diutius cum sustinere nostrorum impetus non possent	0-1-2	4
	alteri se (...) in montem receperunt	0-1	
	alteri ad impedimenta et carros suos se contulerunt	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
2	Nam hoc toto proelio	0-1	5
	cum ... pugnatum sit	0-1	
	ab hora septima ad vesperum	0-1	
	adversum hostem	0-1	
	videre nemo potuit	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
3	Ad multam noctem etiam ad impedimenta pugnatum est	0-1	7
	propterea quod pro vallo carros obiecerant	0-1-2	
	et e loco superiore in nostros venientes tela coiciebant	0-1	
	et nonnulli inter carros rotasque	0-1	
	mataras ac tragulas subiciebant	0-1	
	nostrosque vulnerabant	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
4	Diu cum esset pugnatum	0-1	3
	impedimentis castrisque nostri potiti sunt.	0-1-2	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
5	Ibi Orgetorigis filia atque unus e filiis captus est.	0-1	1
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
6	Ex eo proelio	0-1	4
	circiter hominum milia CXXX superfuerunt	0-1-2	
	eaque tota nocte continenter ierunt	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
7	Nullam partem noctis itinere intermisso	0-1-2	8
	in fines Lingonum	0-1	
	die quarto pervenerunt	0-1	
	cum et propter vulnera militum	0-1	
	et propter sepulturam occisorum	0-1	
	nostri triduum morati	0-1	
	eos sequi non potuissent	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
8	Caesar ad Lingones litteras nuntiosque misit	0-1	3
	ne eos frumento neve alia re iuarent.	0-1-2	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
	Poprawność językowa i stylistyczna całości	0-1-3-5	5
Razem			40

* Punkt ten jest przyznawany tylko wtedy, gdy abiturient przetłumaczył niepoprawnie lub nie przetłumaczył punktowanych części zdania, natomiast zaproponowana przez niego wersja zachowuje ogólny sens zdania. Punktu tego nie przyznaje się, gdy za tłumaczenie poszczególnych części zdania zdający uzyskał maksymalną liczbę punktów.

Przekład tekstu nr 2 - M. T. Cicero, <i>Pro Archia poeta</i> , III 5			
Lp.	Zdanie	Punktacja	
		częstkowa	maksymalna
1	Nam ut primum ex pueris excessit Archias	0-1	13
	atque ab iis artibus	0-1	
	quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet	0-1-2	
	se ad scribendi studium contulit	0-1-2	
	primum Antiochiae	0-1	
	nam ibi natus est loco nobili	0-1-2	
	celebri quondam urbe et copiosa	0-1	
	atque eruditissimis hominibus liberalissimisque studiis affluenti	0-1-2	
	celeriter antecellere omnibus ingenii gloria coepit.	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
2	Post in ceteris Asiae partibus cunctaeque Graeciae	0-1	5
	sic eius adventus celebrabantur	0-1	
	ut famam ingenii exspectatio hominis	0-1	
	exspectationem ipsius adventus admiratioque superaret.	0-1-2	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
3	Erat Italia tum plena Graecarum artium ac disciplinarum	0-1	6
	studiaque haec et in Latio vehementius tum colebantur	0-1	
	quam nunc eisdem in oppidis	0-1	
	et hic Romae	0-1	
	propter tranquillitatem rei publicae non neglegebantur.	0-1-2	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
4	Itaque hunc et Tarentini et (...) Neapolitani	0-1	6
	civitate ceterisque praemiis donaverunt	0-1	
	et omnes, qui aliquid de ingeniis poterant iudicare	0-1-2	
	cognitione atque hospitio	0-1	
	dignum existimaverunt.	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
5	Hac tanta celebritate famae	0-1	5
	cum esset iam ... notus	0-1	
	absentibus	0-1	
	Romam venit	0-1	
	Mario consule et Catulo.	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
	Poprawność językowa i stylistyczna całości	0-1-3-5	5
		Razem	40

* Punkt ten jest przyznawany tylko wtedy, gdy abiturient przetłumaczył niepoprawnie lub nie przetłumaczył punktowanych części zdania, natomiast zaproponowana przez niego wersja zachowuje ogólny sens zdania. Punktu tego nie przyznaje się, gdy za tłumaczenie poszczególnych części zdania zdający uzyskał maksymalną liczbę punktów.

Terminy, o których trzeba pamiętać (do sesji maturalnej w maju 2005):

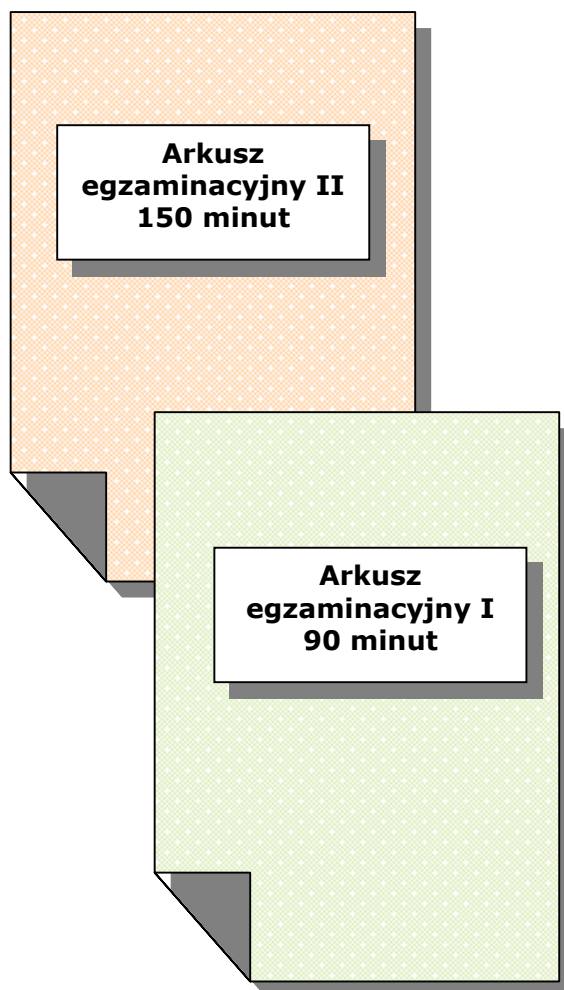
- **maj 2003 r.** – dyrektor CKE ogłosi listę olimpiad przedmiotowych zwalniających z egzaminów maturalnych,
- **maj 2004 r.** – dyrektor CKE poda na stronie internetowej Komisji Centralnej szczegółową informację o sposobie dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego do potrzeb absolwentów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu oraz chorych lub niesprawnych czasowo,
- **czerwiec 2004 r.** – dyrektor CKE określi, jakie środowiska komputerowe, programy użytkowe oraz języki programowania mogą być wybierane na egzaminie,
- **30 września 2004 r.** – upływa termin składania przez absolwenta do dyrektora szkoły pisemnej deklaracji:
 - a) jakie przedmioty będzie zdawać na egzaminie,
 - b) na jakim poziomie będzie zdawać egzamin ustny z języka obcego,
 - c) jaki temat wybiera z listy tematów na egzamin ustny z języka polskiego, języków mniejszości narodowej i języka etnicznego,
 - d) wyboru środowiska komputerowego, programów użytkowych i języka programowania przez zdających informatykę,
 - e) o posiadanym zaświadczeniu o dysleksji rozwojowej,
 - f) o chorobie lub niepełnosprawności uprawniającej do szczególnych warunków przeprowadzania egzaminu,
- **grudzień 2004 r.** – dyrektor CKE ogłosi harmonogram egzaminów maturalnych w maju 2005,
- **luty 2005 r.** – dyrektor szkoły, w której odbędzie się egzamin, ustali harmonogram egzaminów ustnych,
- **28 lutego 2005 r.** – upływa ostateczny termin ewentualnych uzasadnionych zmian w deklaracjach składanych we wrześniu,
- **marzec 2005 r.** – dyrektor CKE zamieści na stronie internetowej Komisji Centralnej informację o pomocach, z których mogą korzystać zdający w części pisemnej egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów,
- **18 kwietnia 2005 r.** – rozpoczną się egzaminy ustne,
- **5 maja 2005 r.** – rozpoczną się egzaminy pisemne,
- **30 czerwca 2005 r.** – ostateczny termin rozdania świadectw dojrzałości.

Terminy, o których trzeba pamiętać (do sesji maturalnej w styczniu 2006):

- **styczeń 2004 r.** – dyrektor CKE ogłosi listę olimpiad przedmiotowych zwalniających z egzaminów maturalnych,
- **styczeń 2005 r.** – dyrektor CKE poda na stronie internetowej Komisji Centralnej szczegółową informację o sposobie dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego do potrzeb absolwentów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu oraz chorych lub niesprawnych czasowo,
- **luty 2005 r.** – dyrektor CKE określi, jakie środowiska komputerowe, programy użytkowe oraz języki programowania mogą być wybierane na egzaminie,
- **30 czerwca 2005 r.** – upływa termin składania przez absolwenta do dyrektora szkoły pisemnej deklaracji:
 - a) jakie przedmioty będzie zdawać na egzaminie,
 - b) na jakim poziomie będzie zdawać egzamin ustny z języka obcego,
 - c) jaki temat wybiera z listy tematów na egzamin ustny z języka polskiego, języków mniejszości narodowej i języka etnicznego,
 - d) wyboru środowiska komputerowego, programów użytkowych i języka programowania przez zdających informatykę,
 - e) o posiadanym zaświadczeniu o dysleksji rozwojowej,
 - f) o chorobie lub niepełnosprawności uprawniającej do szczególnych warunków przeprowadzania egzaminu,
- **lipiec 2005 r.** – dyrektor CKE ogłosi harmonogram egzaminów maturalnych w styczniu 2006,
- **październik 2005 r.** – dyrektor szkoły, w której odbędzie się egzamin, ustali harmonogram egzaminów ustnych,
- **październik 2005 r.** – dyrektor CKE zamieści na stronie internetowej Komisji Centralnej informację o pomocach, z których mogą korzystać zdający w części pisemnej egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów,
- **28 października 2005 r.** – upływa ostateczny termin ewentualnych uzasadnionych zmian w deklaracjach składanych w czerwcu,
- **12 grudnia 2005 r.** – termin rozpoczęcia egzaminów ustnych,
- **3 stycznia 2006 r.** – termin rozpoczęcia egzaminów pisemnych,
- **28 lutego 2006 r.** – ostateczny termin rozdania świadectw dojrzałości.

ANEKS

PRZYKŁAD OCENIONEJ WYPOWIEDZI PISEMNEJ

Zadanie 1. (30 pkt)

Na podstawie zamieszczonych fragmentów utworów pisarzy starożytnych i nowożytnych, treści zawartych w materiale ikonograficznym oraz wiedzy z kultury antycznej przedstaw zarys mitu o Prometeuszu, jego symbolikę i wyjaśnij, w czym tkwi fenomen niesłabnącej popularności tego mitu.

MATERIAŁ TEKSTOWY

Ajschylos, *Prometeusz w okowach*

Przemoc

„(...) Za taką przewinę
zapłacić musi bogom, srogą ponieść karę –
by się nauczył Zeusa znosić panowanie (...)” (w. 8-10)

Prometeusz

„(...) Zeus (...)
Nieszczęsnego rodu ludzkiego w rachubę
zgoła nie brał, lecz całe chciał wyniszczyć plemię
do szczytu i na miejsce jego zasiać nowe.” (w.236-242)
„(...) jeszcze ogniem ich obdarzył. (...)
Z niego zaś kunsztów mnogich zrodzi się nauka.” (w. 257 -263)

„(...) Jam wszystko, co się potem stało, naprzód wiedział
Zbłądziłem, bom chciał zbłądzić, zaprzeczać nie myślę;
pomoc niosąc śmiertelnym, sam popadłem w nędzę.”(w. 274-276)

„Butny jest, zadufany w sobie Zeus – a jednak
przyjdzie nań czas pokory i strachu (...)
I nie masz, kto by z bogów ocalenia drogę,
Prócz mnie, wskazać mu zdołał (...)

Przodownica Chóru

„Nie lękasz się rzucać tak zuchwałe słowa?
(...) A jeśli jeszcze sroższą ześle ci udrękę?” (w. 941-943)

Prometeusz

Wiedz, iż dla mnie Kronida mniej niżli nic znaczy.” (w. 946-947)

Adam Mickiewicz, *Dziady, III* scena II *Improwizacja*

Konrad

Ja kocham cały naród! - objąłem w ramiona
Wszystkie przeszłe i przyszłe jego pokolenia, (...) w. 109-110

„Ja i Ojczyzna to jedno.
Nazywam się Milion- bo za miliony
Kocham i cierpię katusze.(...)
Czuję całego cierpienia narodu (...).”
a Ty mądrze i wesoło
Zawsze rządysz,
Zawsze sądzisz,
I mówią, że Ty nie błędzisz! „(w.260-269)

(...) Odezwij się, bo strzelę przeciw Twej naturze;
Jeśli jej w gruzy nie zburzę,
To wstrząsnę całym państw Twoich obszarem; (...)
Krzyknę, żeś Ty nie ojcem świata, ale...

(głos diabła)

Carem!” (w. 309-315)

Zbigniew Herbert *Stary Prometeusz*

Pisze pamiętniki. Próbuje w nich wyjaśnić miejsce bohatera w systemie konieczności, pogodzić sprzeczne z sobą pojęcie bytu i losu.

Ogień buzuje wesoło na kominku, w kuchni krząta się żona.(...) Przygotowanie do kolacji, na którą ma przyjść miejscowy proboszcz i aptekarz najbliższy teraz przyjaciel Prometeusza.

Ogień buzuje na kominku. Na ścianie wypchany orzeł i list dziękczynny tyrana Kaukazu, któremu dzięki wynalazkowi Prometeusza udało się spalić zbuntowane miasto.

Prometeusz śmieje się cicho. Jest to teraz jego jedyny sposób wyrażenia niezgody na świat.

MATERIAŁ IKONOGRAFICZNY

Peter Paul Rubens i Frans Snyders
Prometeusz skowany, 1611-1612

Prometeusz
Rycina XVI w.

PRZYKŁADOWA PRACA UCZNIOWSKA DO ARKUSZA I

Zadanie 1

Na podstawie zamieszczonych fragmentów utworów pisarzy starożytnych i nowożytnych, treści zawartych w materiale ikonograficznym oraz wiedzy z kultury antycznej przedstaw zarys mitu o Prometeuszu, jego symbolikę i wyjaśnij, w czym tkwi fenomen niesłabnącej popularności tego mitu.

Niejednokrotnie z Prometeuszem spotykamy się w literaturze oraz w sztuce. On sam, a może nawet bardziej jego czyny są tematem wielu dzieł wybitnych pisarzy, poetów czy też malarzy. Do mitu o Prometeuszu nawiązuje wielu współczesnych, bowiem temat ten jest wciąż aktualny i wciąż wzbudza kontrowersje. Zastanawiamy się czy w Prometeuszu winniśmy dostrzegać bohatera, czy też może zdrajcę? Czy jego czyn był chwalebny, czy też karygodny? Różnych interpretacji możemy się doszukać. Bliższa człowiekowi zdaje się być ta, że Prometeusz jest jednak bohaterem. O dziejach Prometeusza rozprawiali Ajschylos w „Prometeuszu w okowach” oraz Zbigniew Herbert w „Starym Prometeuszu”. Do prometeizmu nawiązuje także nasz wieszcz narodowy Adam Mickiewicz w III części „Dziadów” Każde z tych dzieł inaczej porusza ten sam temat.

W utworze Ajschylosa Prometeusz jest potępiany. Dowiadujemy się, że za kradzież ognia musi ponieść „srogą karę”. Dopuszczył się winy najcięższej i dlatego musi „zapłacić” za nią bogom. Ajschylos zarzuca bohaterowi jego bezmyślność. Prometeusz uważa, że danie ludziom ognia było dobrym posunięciem, bowiem „z niego kunsztów mnogich zrodzi się nauka”. Pisarz potępia Prometeusza, gdyż sprzeciwił się on bogom. Fakt, że Prometeusz postąpił tak z miłości do ludzi, nie jest dla niego usprawiedliwieniem. Prometeusz nie żałuje swego czynu, uważa, że zblądził, bo chciał zblądzić. Swoje postępowanie określa w słowach: „Pomoc niosę śmiertelnym, sam popadłem w nędzę”. Nie boi się kary, jaką ześle na niego Zeus. Jest przekonany o tym, że występki jego były popełnione w dobrej wierze i dlatego nie zamierza żałować swojego postępowania. Nazywa Zeusa „zadufanym w sobie” i nie boi się jego kary. Prometeusz zostaje przykuty do skały Kaukazu, do której codziennie przylatuje orzeł wyżerający mu wątrobę. Kara jest tym sroższa, że wyżerana wątroba na nowo odrasta.

Inaczej do mitu nawiązuje Adam Mickiewicz w Wielkiej Improwizacji III części „Dziadów”. Główny bohater – Konrad w swym monologu utożsamia się z mitologicznym Prometeuszem. Mowa Konrada stylizowana jest na monolog prometejski. Wiele wspólnych cech można odnaleźć w Konradzie i Prometeuszu. Konrad „kocha cały naród”, utożsamia się z całą ojczyzną – „Nazywam się Milijon – bo za miliony kocham i cierpię katusze”. Głęboko wierzy i ufa, że może być przewodnikiem całego narodu. Podważa wielkość Boga, uważa, że tylko on sam „czuje cierpienia całego narodu”. W swym bluźnierczym monologu prowokuje i wzbudza kontrowersje. Stara się rozmawiać z Bogiem, ale zamiast tego rzuca w kierunku Najwyższego oszczerstwa. Wreszcie krzyczy, że Bóg nie jest ojcem świata, ale ... Carem. Jego wystąpienie przeciw Bogu jest porównywane z występkiem Prometeusza. Obie sytuacje różni jednak to, że Konradowi jego winy zostaną odpuszczone, zaś Prometeusz poniósł karę.

Jeszcze inaczej o Prometeuszu pisze Zbigniew Herbert, najbliższy nam spośród wymienionych poetów. Poeta zauważa w pamiętniku zwykle ludzkie czynności, jakie wykonują ludzie każdego dnia. Autor pisze o „wesole

buzującym w kominku ogniu”, o przygotowaniu kolacji w kuchni, o aptekarzu, który jest najbliższym przyjacielem Prometeusza. Herbert dostrzega wszystkie pozytywne i negatywne następstwa istnienia ognia. Obok dobrych rzeczy, które bez ognia nie mogłyby zaistnieć w świecie, zauważa też nieszczęścia, jakie sprowadził. Bowiem dzięki „wynalazkowi” Prometeusza udało się „spalić zbuntowane miasta”. Prometeusz, dając ludziom ogień, nie zdawał sobie sprawy z wszystkich tego konsekwencji, nie dostrzegał dwóch stron medalu. Chciał tylko dobrze, jednak ludzie ofiarowany im dar wykorzystali do różnych celów, często bardzo okrutnych. Tak więc, „Prometeusz śmieje się cicho. Jest to teraz jego jedyny sposób wyrażania niezgody na świat”

23

25.1

26

22

25

O Prometeuszu rozprawiało wielu poetów i znakomitych pisarzy. Jednak idea prometeizmu stała się także inspiracją dla wielu znanych i zdolnych malarzy.

Bardzo popularną interpretacją malarską mitu o Prometeuszu jest dzieło Petera Paula Rubensa i Fransa Snydersa opatrzone tytułem „Prometeusz skowany”. Przedstawia ono przykutego do skały Kaukazu bohatera, który skazany jest na męki zadawane mu przez orła.

12

Znana jest również rycina pochodząca z XVI wieku, która podobnie jak dzieło Rubensa ilustruje męki Prometeusza.

Wiele powstało jeszcze interpretacji mitu o Prometeuszu zarówno literackich, jak i malarskich. Wiele zapewne jeszcze powstanie, bowiem czyn Prometeusza odegrał w kulturze ważną rolę. Popularność tego mitu wciąż jest taka sama, bądź nawet wzrasta, bowiem jest on wciąż aktualny. Niewielu dziś mamy Prometeuszów, którzy w imię dobra ludzkości, miłości do człowieka zdolni są do poświęceń i wyrzeczeń, a w imię wyższych idei gotowi są oddać własne życie. Warto więc czasem przeczytać, że są lub byli ludzie, którym nie jest obojętny los drugiego człowieka. Mit o Prometeuszu symbolizuje bowiem każdy rodzaj wyrzeczeń, każdą pomoc, jaką nieść powinni sobie bliźni.

30.2

32

31

Oleme jnocy

Rozmijanie tematu 24 pkt

kompozycja 2 pkt

język 2 pkt

razem 28 pkt

WYKAZ INFORMATORÓW MATURALNYCH OBOWIĄZUJĄCYCH OD 2005 ROKU

1. Informator maturalny z języka polskiego
2. Informator maturalny z języka angielskiego
3. Informator maturalny z języka niemieckiego
4. Informator maturalny z języka rosyjskiego
5. Informator maturalny z języka francuskiego
6. Informator maturalny z języka włoskiego
7. Informator maturalny z języka hiszpańskiego
8. Informator maturalny z języka portugalskiego
9. Informator maturalny z języka szwedzkiego
10. Informator maturalny z języka słowackiego
11. Informator maturalny z języka białoruskiego nauczanego jako język mniejszości narodowej
12. Informator maturalny z języka litewskiego nauczanego jako język mniejszości narodowej
13. Informator maturalny z języka ukraińskiego nauczanego jako język mniejszości narodowej
14. Informator maturalny z języka niemieckiego nauczanego jako język mniejszości narodowej
15. Informator maturalny z języka kaszubskiego
16. Informator maturalny z języka łacińskiego i kultury antycznej
17. Informator maturalny z języka greckiego (klasycznego) i kultury antycznej
18. Informator maturalny z matematyki
19. Informator maturalny z historii
20. Informator maturalny z historii muzyki
21. Informator maturalny z historii sztuki
22. Informator maturalny z wiedzy o społeczeństwie
23. Informator maturalny z wiedzy o tańcu
24. Informator maturalny z biologii
25. Informator maturalny z chemii
26. Informator maturalny z fizyki i astronomii
27. Informator maturalny z geografii
28. Informator maturalny z informatyki
29. Informator maturalny dla osób niesłyszących
30. Informator maturalny dla absolwentów klas dwujęzycznych z językiem angielskim jako drugim językiem nauczania
31. Informator maturalny dla absolwentów klas dwujęzycznych z językiem niemieckim jako drugim językiem nauczania
32. Informator maturalny dla absolwentów klas dwujęzycznych z językiem francuskim jako drugim językiem nauczania
33. Informator maturalny dla absolwentów klas dwujęzycznych z językiem hiszpańskim jako drugim językiem nauczania
34. Informator maturalny z języka polskiego dla osób niewidomych *
35. Informator maturalny z języka angielskiego dla osób niewidomych *
36. Informator maturalny z języka francuskiego dla osób niewidomych *
37. Informator maturalny z języka niemieckiego dla osób niewidomych *
38. Informator maturalny z języka rosyjskiego dla osób niewidomych *
39. Informator maturalny z matematyki dla osób niewidomych *
40. Informator maturalny z historii dla osób niewidomych *
41. Informator maturalny z historii muzyki dla osób niewidomych *
42. Informator maturalny z wiedzy o społeczeństwie dla osób niewidomych *

- 43. Informator maturalny z biologii dla osób niewidomych *
- 44. Informator maturalny z chemii dla osób niewidomych *
- 45. Informator maturalny z fizyki i astronomii dla osób niewidomych *
- 46. Informator maturalny z geografii dla osób niewidomych *
- 47. Informator maturalny z informatyki dla osób niewidomych *

* Informatory dla osób niewidomych dostępne będą w wersji elektronicznej w ośrodkach szkolno-wychowawczych dla niewidomych. Osoby niewidome, uczęszczające do szkół masowych, mogą zgłaszać się do tych ośrodków albo bezpośrednio do Wydziału Matur Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, gdzie będą mogły otrzymać tekst informatora na płycie CD. Informatory dla osób niewidomych zamieszczone będą również na stronie internetowej CKE www.cke.edu.pl.